

[Samuel sen.]

holdene deroppe. Han har gentaget, uden overhovedet at tage Afstand fra det, at det saakaldte Kirkegods maa betragtes som Statens Ejendom — det staar her sort paa hvidt, at det er Statsejendom, hvis Indtægter er benificerede for visse Præster deroppe. Nu er Præsterne kommet paa fast Løn, og det har de aldrig protesteret imod, tværtimod de var himmelglade for det, og de har Gaardene for en vis Sum, som indgaar i Stiftsmidlerne, og den Sum faar de rigelig igen ved Renter af den Sum, der udbetales for Gaarden, saa der sker slet ikke noget til Skade for nogen.

At Præsterne kan faa noget mere ud af det ved selv at benytte Gaarden, er muligt; i nogle Aar kan de faa noget mere, andre Aar kan de faa meget mindre end den Sum, der fradrages i deres Pengeløn. Man kan derfor vist ikke stole paa, at de gennemsnitlig faar mere ud af det, og givet er det i hvert Fald, at Præsterne i sin Tid har ønsket at faa Gaardene solgt og faa Penge i Stedet for. Det læste jeg ogsaa op, og i det hele taget kan jeg henholde mig til, hvad jeg læste op af Betænkningen fra den færøske Landbokommission af 1908.

Jeg mener, at Præstegaardene overhovedet drives ret forsvarligt; jeg har sagt, at det var den bedste Jord deroppe, men jeg har skam aldrig sagt, at det var den bedst dyrkede. (*Westermann*: Det har jeg heller aldrig sagt!). Det forekommer mig, at det blev sagt, at det var den bedst dyrkede Jord. (*Westermann*: Nej!). Saa har jeg hørt fejl, men vi er jo mange, der har hørt fejl. Som sagt, jeg vil ikke vedgaa, at jeg har sagt, at det var den bedst dyrkede Jord, og det kan det heller ikke være, naar Præsterne, som vi jo ved, mange Gange har maattet drive Gaardene ved lejede Folk; Præsterne har ikke lønmæssigt set været saadan aflagt, at de kunde leje Folk til store Lønninger. Det har været umuligt, og en saadan Forpagter eller Opsidder, som maaske, naar han har været det i 5 Aar, bliver sagt op, kan ikke sætte saa forfærdelig meget ind paa at drive Jorden godt; naar Præsten flytter, er der Mulighed for, at han ogsaa skal flytte og give Plads for en anden.

Den Driftsform er saa usikker, at alle og enhver kan vide, at det kan ikke blive den bedst drevne Jord, der drives paa den Maade. Naar Jordfonden faar denne Jord, saa kan den blive udstykket til adskillige Hundrede Mennesker, og saa vil den selvfølgelig blive drevet meget bedre, og samundsmæssigt vil man faa meget mere ud

af den end nu; derom kan der ikke være nogen som helst Tvivl.

Der bliver sagt, at jeg stadig har talt om Ekspropriation, og det kunde jeg kun gøre ud fra den Forudsætning, at det var Kirkens Gods, der her er Tale om. Dertil vil jeg sige, at jeg har ment at kunne bevise, at det er Statens Jord, men der er altsaa nogen Tvivl hos nogle, og for at afskære enhver Tvivl, for at imødekomme de Konservervative, for at hjælpe til at plukke den konservative Tvivl væk, har vi stillet et Ændringsforslag angaaende Købesummen. Vi vilde gerne være enige med de Konservervative, og vi har gjort os al mulig Umage for at blive enige med dem, og derfor har vi stillet dette Ændringsforslag, men det er, som om det ærede Medlem Hr. Westermann stadig regner med, at dette Ændringsforslag ikke er stillet. Efter at der i selve Paragraffen staar, at man anvender et bestemt Beløb til Overtagelsen, foreslaar vi en Tilføjelse, der lyder saaledes:

„Saafremt Menighedsraadene i de Sogne, hvori Præstegaardsjorderne er beliggende, maatte formene, at Vurderingssummerne for de enkelte Præstegaardsjorder, paa Grundlag af hvilke fornævnte Købesum er fastsat, er for lav, kan hvert enkelt Raad indbringe Taksationen for vedkommende Landvæsenskommission under Appel til Overlandvæsenskommissionen, hvis Vurdering er endelig.“

Hvis det vedtages, har man til Overflod faaet det ordnet saaledes, at for saa vidt den fiskerede Sum skulde være for lav, vil man ved Taksation og Overtaksation faa den virkelige Værdi frem. Jeg forstaar ikke, at man, naar man omtaler dette Lovforslag, omtaler det, som om denne Bestemmelse overhovedet ikke var tilsigtet, og det ærede Medlem Hr. Westermann ved jo dog, at det Ændringsforslag er stillet af Flertallet.

Jeg beklager meget, at vi ikke har kunnet følges ad, for jeg skal erkende, at det ærede Medlem Hr. Westermann har lagt megen Interesse for Dagen for at faa Lovforslagene saa gode som muligt, og jeg havde haabet paa, at naar man imødekom det ærede Medlem paa de Punkter, hvor vi har stillet Ændringsforslag, bl. a. Ændringsforslag Nr. 10, vilde det ærede Medlem gaa med. Men det mislykkedes altsaa.

Det ærede Medlem mente ikke, at jeg med nogen Nytte kunde henvise til Nellemanns Lov af 1894, for der drejede det sig om Statens Gods. Jeg hævder jo nu, at det ogsaa drejer sig om Statens Gods i dette Tilfælde. Men selv om det ganske vist